

GYERGYÓI ÚJSÁG

A MAGYAR PÁRT PROGRAMMJA ALAPJÁN.

Előfizetési árak:

Egy évre 200; félévre 100; negyedévre 50 Lei

Hirdetések milliméter díjszabás szerint.

Kéziratokat nem adunk vissza.

Felelősszerkesztő:

Dr. SÁNDORY MIHÁLY

Kiadó laptulajdonos:

PUSKÁS J. ISTVÁN.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Regele Ferdinand-ut 33. sz. (Sándory-ház.)

Szerkesztőségi órák mindennap d. u. 2—3-ig.

Telefon: 14.

Az Ipartestületek Országos Szövetsége

hatalmas demonstrációra készül szept. hó 9-ikén városunkban.

Ha van valakinek baja és nyomorusága, úgy az iparosok is elmondhatják magukról, hogy ők sem szűkölködnek ezekben, mert hiszen nincsen nap, amelyen valamelyik iparos vissza nem adná iparendélyét, hogy legalább a nagy adót ne kelljen fizetnie kereset nélkül.

Városunk iparossága, mely mintaképéül szolgál az összetartásnak és fegyelmességnek, nagy előkészülettel várja Erdély és Bánát iparosságának reprezentánsait s városunk lakossága is a legnagyobb szeretettel és előzékenységgel bocsátotta rendelkezésére az elszállásoló bizottságnak szobáit.

A Magyar Párt nagygyűlése és a Bankszindikátus évi rendes közgyűlése után ez a kongresszus már a harmadik mely panaszait és kívánságait városunk falai közül kiáltja az illetékesek felé.

Az iparosok szövetségének ez a hatalmas megnyilatkozása nemcsak a sérelmek és kívánságok összefoglalásának pusztá ténye akar lenni, hanem megmutatása annak a nagy erőnek is, melyet ez a testület képvisel.

Országunknak ez az igazi produktív osztálya igazán megérdemli, hogy panaszait az illetékesek meghallgassák, mert ezen osztály minden egyes kalapácsütése az ország előrehaladását és kulturáját jelenti, hallgatása pedig visszaesést és nyomoruságot.

Nemcsak a testület minden egyes tagja, hanem mindnyájan tisztában vagyunk e megmozdulás fontosságával s amint értesülünk még a távoli vidékekről is eljön erre a megmozdulásra minden öntudatos iparos.

Legyenek szeretettel fogadva városunk falai között és áldást kérünk termékenyítő munkájukra!

Dr. Csiby Andor.

kodását a legmesszebbmenő támogatásban fogják részesíteni.

Megelégedéssel vehetjük tudomásul ennek az igazi értékes kulturprogramnak kidolgozását s azt hisszük, nem akad senki, aki nem állana teljes szívvvel és lélekkel a városi tanács mellé ezen programjának megvalósításában.

Cs. A.

Egy vásár tanulságai.

A régen oly híres Nagyboldogasszony napi szárhegyi kirakóvásár teljes kudarcra végződött. Voltak árusok, akik nem árulván semmit, vagy a tárcájukban hazuról hozott pénzen, vagy ennek hiányában, kölesönpénzen utaztak haza nagy bosszúságukra. A vevők nem voltak sokkal kellemesebb helyzetben, mert ez az átkozott pénztelenség nem engedte kihasználni az önként kínálkozó kedvező alkalmat szükségletük kielégítésére. Az eladók szinte toakodva kínálták áruikat megvételre, de vajmi kevés sikerrel! A vevők szégyenkezve húzódoztak vissza a jó vásárlási lehetőségektől. Miért? mert hiányzott a gondzó, a mindent megváltó pénz. A pénz, melyről az egyszerű professzor így filozofált: „Ha nincs, miért van? s ha van, miért nincs?”

Bárgyu emberek még Nagyboldogasszonyt is okolták a nincstelenségért, pedig ezeknek a szerencsétlen állapotoknak az állam azon rövidlátó közegei az okozói, akik hozzá nem értésükkel a gazdaközönség jelenlegi siralmas állapotát horribilis adókkal, indokolatlan vasuti tarifákkal, szertelen vásári illetékekkel stb. előidézték.

Államok életében az állampénztár ugyanazt a szerepet tölti be, amit a szív vérkeringése betölt az emberi szervezetben. Ha rendszertelenül, akadozva végzi cirkulációját a vér, baj van, s ha megáll, nem kering tovább, megszűnik az élet. Ha az államéletet véve — a pénz — lateinerek, kereskedők, iparosok és földművesek át egyenletesen cirkulálva teszi meg útját, bűvös bájos csengésével betöltve a földi élet-szükséglet hiányos sejtjeit, boldog, megelégedett mindenki, nincs baj. Azonban, amint a testen támadt nyitott seben át kiömlött vér hiányát megérzik a különböző szervek, végtagok és lankadság, elerőtlenedés esete következik be, úgy az állam életében is kisebb-nagyobb foku stagnáció áll be ott, ahova a szükségszerűen kívánatos pénz bűvös-bájos varázsával el nem ér.

A mi államunk életében, gazdaközönségünk között ez a rettenetes helyzet következett be. Nem kapja kezéhez azt a pénzmennyiséget, mely végzett és eredménydus munkája után joggal megilletné. Nem, mert amíg hozzá jutna életelixirje, a pénz, illetéktelen, bűnös kezek — mellékesatornákat vágva — a maguk számára levezetik azt.

Végeredményében az ilyen szégyenletes állapotok szülik meg a már maholnap bekövetkező „Gazdasági csődöt”.

A gazdaközönség érdekeivel nem törődik senki! Mindig más és más közületeket támogatnak. Gazdaközönségünk oda jutott, hogy már csak megszokásból termel. Reális kalkulációt nem vethet, mert lehetetlen rendelkezésekkel el van zárva előle a külföld felvevő piaca

Gyergyószentmiklós város kulturjövője.

A városi tanács gyönyörű kulturprogramm megvalósításán dolgozik. Még az ősszel megkezdődnek a városi park, fürdő, strand, korcsolyapálya és kioszk építésének munkálatai. Városi faiskola és konyhakertészet.

A városi tanács nehéz, de szép munkába vágta bele fejszéjét. Áthatva attól a gondolatától, hogy minden város fejlődése annak kultur-nívójától függ, egy gyönyörű kulturprogramm megvalósítását kezdi meg az ősszel.

A program már teljesen készen van és, amint dr. Benke primár nekünk kijelentette, már a jövő héten tsnácsülés elé kerül approáció végett.

Végtelen örömmel fogadjuk a városi tanács ezen kezdeményezését, mert hiszen amit meg akar valósítani, az már mindannyiunknak életszükséglete s emellett helyes elgondolás mellett a városnak még jövedelmező tényezői is.

Dr. Benke primárt hazajövele után felkerestük a városházán és kérdést intéztünk hozzá, hogy a városnak az aszfaltozás befejezte után mi a legközelebbi szépművészeti programja.

Dr. Benke primár részletesen vázolta a városi tanács legközelebbi programját, melynek egyik legfontosabb és legelső pontját egy városi park létesítése képezi a gimnázium mögötti részen, a sportteleppel kapcsolatosan.

Ez a városi park magában fogja foglalni a hidegfürdőt, strandot, melyre a telek fővényes talaja a legalkalmasabb, középen egy izléses szép kioszkkal.

Ugyancsak itt lesz elhelyezve a városi boltgár és virágkertészet és faiskola is egy állandóan alkalmazott városi kertész felügyelete alatt.

Tervbe van véve a piactéren a boltgár és virágkertészet termékeinek piaci elárúsítása végett egy virág- és zöldségbódé felállítása is, ahonnan a lakosság mindennap elláthatja magát friss és olcsó zöldségfélével.

Dr. Benke primár szerint a terv megvalósításának nincsen komolyabb akadálya s amennyi-

nyiben a városi tanács a programot elfogadja, úgy a fásítások s egyéb előkészítő munkálatok még az ősz folyamán meg fognak kezdődni.

Másik igen fontos programja a városi tanácsnak a dr. Todor Béla ügyvéd melletti városi üres telken egy kulturház felépítése, melyről már régebb sok szó esett a sajtóban.

A részletes tervek még nincsenek készen, azokat a városi mérnöki hivatallal egy összeállítandó szépművészeti bizottság fogja megalkotni.

A városi tanács ezen létesítésekénél fel akarja használni dr. Benke primár mindazon ezirányú külföldi tapasztalatait, melyeket mostani külföldi tartózkodása alatt szerzett.

Örvendtetesen fejlődik a Gyilkostó fellendítésének kérdése is, amennyiben — amint halljuk — egyes városi tulajdonosoknak komoly szándékában áll a Gyilkostónál nyári üdülő lakások építése.

Ezeknek megvalósítását hatalmasan előmozdítani tudná a helyi Közbirtokosság, mint legközelebbi birtoktulajdonos ingyen telkek és egyéb szükséges építési anyagok átengedésével, amint ez más városoknál is szokás városfejlesztés szempontjából.

Nem utópia tehát az a meggyőződésünk, hogy a Gyilkostónál nemsokára egy kedves üdülőtelep fog létesülni.

Dr. Benke primár kijelentése szerint különben jövő héten össze fog ülni a turisztikai bizottság a gyilkostói program letárgyalása végett.

Külömben a napokban itt járt Stelian Popescu igazságügyminiszter és Starrach bukaresti vezérinspektor a városnak minden a Gyilkostó fejlesztésével kapcsolatos munkál-

s így aztán kénytelen terményeit potom áron piacra dobni, elkótyavetyélni idehaza!

Rövidlátók, inyenek erre azt szokták mondani: „Jól van ez így! legalább egészséges terményárak alakulnak ki!” Nem gondolják meg, hogy éppen azzal, mert a gazdaközönség tisztességes értékesítés helyett arcpirító, könyfakasztó, ökölszorító kótyavetyélést végez, — rákényszerítik a körülmények, hogy végezzék! — beadósodott az iparosnak, a kereskedőnek, a bankárnak — utóbbinak különösen annyira, hogy ha ma a bankok összefogva, követeléseiket megpróbálnák egyszerre behajtani, a gazdaközönség jó nagy része „földnélküli János” lenne, s a bankok akaraton kívül, földkonzorciumokká lennének.

Tudvalevő dolog, hogy általánosságban, már nagyobb tömege révén is, a gazdaközönség a legnagyobb fogyasztó s mint ilyen, a legnagyobb kifizetések is kellene eszközölje. De honnan, ha a pénzből, amíg hosszú útját megteszi, titkos zsilipeken annyi elvész, hogy alig ér hozzá valami?! Minden terméket van aki védjen, pártfogoljon, csak a gazda terméke „Csáky szalmája”. Pedig előbb-utóbb az egész ország fizeti meg ennek az árát!

A fizetéseképtelenné vált gazda nem tud fizetni az iparosnak, a kereskedőnek és banknak s következésképp az iparos a kereskedőnek és banknak, a kereskedő a banknak és áruházaknak, az áruházak a bankoknak, a bankok nem lesznek képesek ily mizerabilis állapotok mellett függő viszonyukat rendezni a központtal. Nagyon téved, aki azt hiszi, hogy végeredményében mégis csak a bankok árverések útján be tudnák hozni künnlévőségeiket; a gazdaközönség kölcsönös szívésség és kötelezettség révén a kezességi rendszerbe úgy bele van komplikálódva, hogy a bankok nagyszabású megmozdulása az egész gazdaközönség alól huzná a gyékényt, ez pedig előre nem látható veszedelmeknek lehetne okozója. Valaki azt mondhatná: „arra való a karhatalom, hogy megvédje a törvényes rendet”, erre kénytelen vagyok azt felelni, nagy erő a karhatalom, de rettenetes nagy veszedelem a nagyrészt saját hibájukon kívül tönkrement emberek szolidaritása. Ezek után következne a bankok telekkönyvi tulajdonossá válása, és aztán a krízis, mely után megtelnek a börtönök, azonban ettől óvjon meg Isten bennünket, mert az az állam, amelynek rendje szuronyhegyeken, megtelt börtönökön épül fel s nem az emberséges együttérzésen, az az állam önönmagában meghasonlott, megérett a kártyavárszerű összeomlásra. Nem nagyon örvendetes dolog, ha minden nagyobb megerőltetés nélkül pár százan megmilliomosodnak, de ugyanakkor görnyesztő munkájuk, erejük végső megfeszítése dacára is milliók jutnak koldussorba, vesznek vándorbotot a kezükbe, országos veszedelemmé nőheti ki magát, melyet nem szabad engedni, hogy bekövetkezzen.

Nyílnak fel a fülek hallásra, a szemek látásra, legyenek belátó, megértő koponyák, emberségesen érző szívek! Alakuljon ki már egy egészséges gondolat, mely beláttatja, hogy a végtagok megbénulását könnyen követheti a szív elnémulása. Ki a z, aki ezt a k a r n á ?!

Angi Balázs.

Egy érdekes cimbalomművész városunkban.

Városunkat a sok idegen között egy érdekes vendég is kereste fel.

Vendég, idegen, de csak azok előtt, akik nem ismerik, s különösen akik nem ismerték.

Művészi hófehér haj; rövid térdnadrág; a fiatalság ölekezése a beállott tüllel. De a tél csak a külsőségekkel van szimbolizálva, mert a szív, a kéz, amely a cimbalomverőket oly mestersen kezeli, még mindig örökifju!

Bizonyára városunkban is emlékeznek Balucz Bálint cimbalomművészre, ki nem egyszer gyönyörködtetett mesés játékával.

Sok vihart látott művész ez a hófehér haju művész. Megjárta a régi már csak emléken élő orosz cári udvart, ahol a cár előtt muzsi-

kált. Személyazonossági kártyájában még mindig az a kép diszeleg, amely akkori időben ábrázolja őt. A fehér Oroszországból neki csak ez maradt: a hófehér haj és egy csomó — emlék.

Azóta ez a nagy művész, ez a globetrotter jótékony hangversenyeken lép fel, hogy szegényeket juttasson fillérhez az ő szegénységével, de annál gazdagabb szívével. Nagyváradon, Kolozsvárt és még számos városban lépett fel jótékony célra hangversenyeken és a sajtó mindegyik a legnagyobb elismeréssel volt iránta.

Polgármesterek, egyházi személyek kérték fel szereplésre, amelyekről írásos bizonyítékai vannak. Most ez az igazi vérbeli művész és bohém visszatért újra városunkba, ahol rokonai vannak és elhatározta, hogy most szombaton és vasárnap (szept. 1. és 2.) este 8 órától kezdődőleg a Laurentzi étteremben a helyi zenekarral együtt hangversenyt rendez.

Mindenkinek szíves jóindulatába ajánljuk ezt az igazi művészt, ki a régi művészfajtából egy itt felejtett emlék.

Veszélyes-e a Röntgen-átvilágítás?

Utóbbi időben mind többen fordulnak hozzám ilyen és hasonló kérdéssel: Igaz-e, hogy a röntgenezés megrövidíti az életet? Sőt vannak, akik tudni vélik, hogy kereken 5 (l) esztendővel.

Ha csak egészen alacsony intelligenciájú betegek tárgyálnák a kérdést ilyen beállításban, egy szánakozó mosollyal lehetne a naiv hiszékenység vagy sötét tudatlanság ez újabb megnyilatkozása felett napirendre térni. Sajnos azonban, hogy még intelligensebb emberek is felülnek a tévtan hirdetőinek. Így magam is beszéltem egy jobb nevű elektrotechnikussal, aki a tévtan hatása alatt valósággal fázik a röntgenezés gondolatától, bár olyan természetű bajban szenved, hogy betegségének igazi lényegére csak a röntgenezés derítene teljes világosságot.

Ezért nem lesz érdektelen, sőt egyenesen kötelességemnek tartom, hogy amennyire e lap keretei lehetővé teszik, a mai tudományos fel fogásnak kifejezést adjak e helyről.

Hiszen elgondolni is elképesztő, hogy hová sülyednénk vissza és mily beláthatatlan szomorú következményeket zuditana a beteg emberiségre, ha a röntgenezés iránt, ami pedig — tulsz nélkül merem állítani — az utolsó 25—30 évben évszázadokkal lendítette előre az orvosi tudományt, akár tudatlanságból, akár rosszindulatból eredő hasonló tévtanok megingatnák a közönség bizalmát.

Nem tartozik szorosan e cikk keretébe, de könnyebb érthetőség céljából röviden utalnom kell a röntgensugár keletkezésére és fontosabb tulajdonságaira.

A röntgensugarat a fénysugárhoz hasonló természeti jelenségnek foghatjuk fel. Előállítására villamos energia, még pedig annak egyik különleges formája, a magasfeszültségű áram szükséges.

Tulajdonságai közül orvosi szempontból az a legfontosabb, hogy a legkülönbözőbb anyagok igen vastag rétegein is képes áthatolni. Az áthatolás foka az anyagok atomsúlyától, fajsúlyától és vastagságától függ. A nagyobb fajsúlyú és atomsúlyú anyagok kevesebb sugarat bocsátanak át magukon, mint a kisebb fajsúlyú és atomsúlyúak: elnyelik a sugarak egy részét.

A nagyobb fajsúlyú fémek például sokkal kevesebb sugarat bocsátanak át magukon, mint a kisebb fajsúlyú viz, levegő stb. A nagyobb fajsúlyú csontok több sugarat nyelnek el, mint a kisebb fajsúlyú izomzat, levegővel telt tüdő stb.

S épp e tulajdonsága tette orvosi vizsgálatokra alkalmassá a röntgensugarat.

Az atomsúly és fajsúly szerint különböző emberi szervek ugyanis más és más árnyékot vetnek az átvilágító ernyőre. A csontok sötétebbek, az izomzat világosabbnak, a levegővel telt tüdő egészen világos mezőnek látszanak. Ez árnyékkülömbőségek pontos értelmezésén épül fel a Röntgendiagnosztika.

A röntgendiagnózis vagy átvilágítás, vagy felvétel útján történik. A mozgó szerveket: szív,

tüdő, gyomor, bélhuzam stb. rendszerint csak átvilágítjuk, míg a csontok finomabb elváltozásairól képet készítünk.

Átvilágításnál a röntgensugaraknak az a fontos tulajdonsága érvényesül, hogy bizonyos anyagokban fluoreszkáló fényt keltenek. Tehát bár maguk nem láthatók, ha elsötétített szobában baryumplatinocyanürrel bevont ernyőt állítunk utjukba, zöldes fényben felvillannak. S ha például most kezünket az ernyő mögé tesszük, azon rögtön látjuk kezünk árnyékképét.

Felvételre pedig az a tulajdonsága teszi alkalmassá, hogy a fényérzékeny lemez brom-özüstrétegét — akár csak a napfény — megbontja.

A filmet fénytől teljesen védett kazettában helyezük a felveendő testrészt alá. A röntgensugár előbb a testen, azután a filmen hatol át. Többet nyelnek el belőle a csontok, kevesebbet a lágyrészek. Ennek megfelelőleg a csontok világosabbnak, a lágyrészek sötétebbeknek tűnnek fel a filmen. A filmnek a felveendő testrésztől nem fedett része pedig egészen fekete lesz. A felvételi kép tehát épp fordítottja annak, amit átvilágításkor látunk. Az exponált kép kidolgozása azután a fényképészetből ismert eljárással történik.

Jelen cikkem szempontjából azonban a röntgensugárnak inkább élettani tulajdonságai kerülnek előtérbe. Legkönnyebben ugyanis a röntgensugárnak élettani tulajdonságait lehet félremagyarázni és tévtanoknak alapul felhasználni.

A röntgensugarak az élő sejtekre és szövetekre igen érdekesen hatnak. Alig csírázó növényi magvak például kiskökö röntgenbesugárzásra hirtelen nagyra nőnek. Hosszabb ideig tartó besugárzás mellett ellenben a magvakból fejlődő növények növekedésükben visszamaradnak, sőt teljesen el is pusztulhatnak. Vagyis kis mennyiségű röntgensugár a növény növekedését fokozza, nagy mennyiségű pedig akadályozza.

Állati és emberi szövetekre is ilyen szerű a hatás. Kisebb sugármennyiség izgatónak hat a szövetekre, közepes sugármennyiség bénítja, nagyobb sugármennyiség megöli a sejteket.

A röntgensugár felfedezésekor ezen fontos tulajdonságokról még mit sem sejtettek s kezdetben bizony a röntgensugár ezen ismeretlen tulajdonságának sok emberélet áldozatul esett. Az emberiség azonban igen nagy hálával tartozik a tudomány ez önfeláldozó mártírjainak! Mert ha sokak élete árán is, a tudomány végül is győzedelmeskedett s a mai modern röntgenkészülékek oly tökéletes szabályozó és védő berendezéssel bírnak, hogy teljes biztonsággal és veszélytelenül állíthatjuk nemesak a betegségek felismerésének, hanem a betegségek gyógyításának is a szolgálatába.

Hiszen ma már köztudomású, hogy a röntgensugarakat ép a kezdetben annyi bajt okozott élettani tulajdonságai teszik gyógyításra kiválóan alkalmassá.

Az operációval elkésett rosszindulatu daganatok (pl. a rák), gümőkóros csont- és ízületi bajok, különféle rendetlen vérzést okozó méhelváltozások és bőrbajok nagy sokaságánál a röntgenbesugárzás manapság már mint nélkülözhetetlen és pótolhatatlan gyógytényező szerepel.

A röntgen-laboratórium tudvalevőleg magasfeszültségű üzem. A magasfeszültségű üzem veszélyes volta közismert. A villamos üzemeknél szokásos óvintézkedések és szabályok pontos betartása tehát itt is elsőrendű fontosságu. Aki ezen elemi szabályok betartása ellen vét, könnyen megadhatja az árát!

Am ugyanez áll minden villamos üzemre is. Villanytelepeken és villanyüzemre berendezett nagy gyárakban ezer meg ezer munkás dolgozik minden károsodás nélkül. Persze az előirt szabályok pontos betartásával.

Az ártalmatlan bicska is veszélyes lehet gyerek kezében. A közönséges cséplőgép is veszélyes baleseteket okozhat gondatlanság következtében. Így a magasfeszültségű röntgenüzem is veszélyessé válhat hozzá nem értő orvos kezében. De csak az orvosra! A beteg elhelyezése ugyanis az átvilágítás alatt olyan, hogy részéről a magasfeszültségű vezeték érintésének még a lehetősége is ki van zárva.

Végeredményben tehát a legnagyobb tárgyilagossággal leszögezhetem, hogy a mai modern röntgen-laboratóriumok olyan tökéletes védő és szabályozó berendezéssel bírnak, hogy szakképzett és lelkiismeretes orvos vezetése mellett úgy a röntgenátvilágítás, mint a felvétel biztonsággal és minden veszély teljes kizárásával történik.

Teljesen légből kapott dolog és minden tudományos alapot nélkülöz tehát az az állítás, hogy a röntgenezés megrövidíti az életet. Hiszen ha ez igaz volna, ennek legelőször a röntgenező orvos maga esnék áldozatul! Pedig kétségtelen tény, hogy a világnak sok ezer orvosa foglalkozik röntgenezéssel a legkisebb károsodás nélkül.

Dr Csiky János.

Nyári krónika.

— Remetei levél. —

A kanyargó Maros által alkotott félszigetek egyikén buja növényű fűzfalugasok és kellemesen üdülő kirándulók terülnek el. Augusztus van; köröskörül kiszáradt kaszálók fölött kárognak a bucsuzni készülő vándormadarak.

A Maros iszonyuan lesóványodva, álmosan bandukol, a rekkenő hőségben kinek volna kedve jobban sietni? A nap, a világűr legnagyobb demokratája, most is egyformán ontja mindenkire áldott melegét; az emberek pedig elbujnak előle, félve tőle, nehogy valakit fején csókoljon, félnek a napszúrástól, pedig ok nélkül e félelem, ezen a vidéken szúrás az emberektől is könnyen lehet kapni, ami mostanság nem ritkaság. Jobb félni, mint megijedni, mondja a bölcs logika.

A környék egyébként csendes, vasárnap van, csak egy-egy tulbuzgó mezőgazdász szorgoskodik learatott termése körül, köznapokon nem tud mindent elvégezni, kénytelen a vasárnapot is igénybe venni, hogy munkájával készen lehessen. Ezek az emberiség legszánalomra méltóbb páriái, akik önkéntes rabszolgaságra ítélték magukat és kiközösítik az isteni és emberi törvények szellemében élő társadalomból. Vannak azonban olyanok is, akik sokkal kelemesebb módot találnak a vasárnap agyonütésére (így nevezi ezt a modern ember), kirándulnak a szabad természetbe, összefoglalva a kellemest a hasznossal, kitűnően sikerülő mulatságokat rendeznek.

Az említett szigeten is egy ilyen kiránduló társaság ütötte föl sátorfáit. Közelről figyelve, megállapítható, hogy előkelő urakról van szó, akiknek minden jól sikerül, hiszen a szükséges földi javak ilyen alkalomra korlátlan mennyiségben rendelkezésükre állanak. Nincsenek éppen sokan, de az nem tesz semmit, a jóhoz kevés is elég. Nagyság szerint foglalnak helyet a fűzfák árnyékában, és mivel a hőség és az út viszontagsága kissé elcsigázta őket, csendesen pihennek; többnyire vízszintes irányt választanak, de vannak, akik derékszög alakban borulnak az anyaföldre, mások meg kimerészkednek az árnyéktalan síkra és a nap felé fordulva sütkeznek, néhányan, az ifjabbak, hátulsó lábukon állva, függőleges vonalból kémlelik a terepet.

Valamivel tovább kisebb, kendővel és kappal borított emelkedések nyúzógnak, ezek kis apróságok, tanfolyamra hozták ki őket, t. i. ilyen alkalmakkor sajátítják el az etikett szabályait a felnőttektől. A közelben egy két lóerős jármű vesztegel, amelyen állati és növényi anyagokból összeállított különlegességek, valamint az emberi örömcinálás fokozásához szükséges nedvek vannak nagy választékban fülhalmozva.

Szokatlan csend szállt a kedélyekre, roszszat jelent, mondja a törzsfőnök, kiindulva azon felfogásból, hogy a nagy viharokat szélesend szokta megelőzni. Tapasztalt, komoly férfiú, ki e megjegyzést tette; a jóslat nemsoká teljesezésbe ment.

Tényleg megindul a részben drámai, részben bohózatossá cselekmény. Egy tagbaszakadt sötét nézésű gladiátor kezében másfél öles fenyőfalándzsával jelenik meg és követeli az áldozati berbéceset karóbahúzás végett. A berbéces

átadatik, igaz, hogy egy-két kilós részletekben, de összcsúnya végeredményben azonos a megrendelt mennyiséggel. Nagy tüzet vágnak, hus sül és nem telik bele egy óra, a lakomához terítve van, fölvidulnak a kedélyek, megesörrennek, nem a bilincsek, hanem a borosüvegek, koccintás sűrű egymásutánban, vitatkozás, hangos női kacaj, ex-et urak, hangzik egy negyvenöt éves bubi tiszteletet parancsoló szava. Virágos jókedv... eltelik két óra, még virágosabb... sötétedik... a nap homályba vész, látunk csillagokat, főpincéret, ugató kutyát, kirugott házsarkot, csuszást, mászást, porba fetrengést. Hallunk szavakat, melyeket ha papírra vetnénk, a papír elégne szegényében, készülődés haza, de nincs, aki megmozduljon, az alkohol megtette kötelességét.

A bábeli zürzavartól néhány méternyire lovak állnak, ők megőrizték egyéni méltóságukat és megvető pillantásokat vetnek a teremtes koronájára. Az odaseregülő apró plebeiusok részben irigy kacagással, részben szánakozó mosollyal távoznak.

A vasárnapot kellemesen eltöltötték s legalább a héten lesz amiről csevegni.

De ha egy katolikus irányú sajtótermékre előfizetőket keresnek, nem kapnak, mert erre nincs pénz, jótékony célra nincs 20 lej, ide juttatunk, erre van bőven, mert mi a test kultuszának apostolkodunk.

Remete, 1928. aug. hó.

Laczkó Elek.

Id. Gaal Miklós.

Lapzártakor vesszük a hírt, hogy idős Gaal Miklós meghalt.

Bár rég betegeskedett s a katasztrófára a családnak minden pillanatban el kellett készülnie, mégis megdöbbenően hat a hír.

A hatalmas, öreg tölgy kidőlése mindig fájdalmasan hat, akkor is, ha előre lehet látni, hogy nem tartja már meg gyöngült gyökere.

Élete pár szóban. Ditróban született. Hetvenhárom éves volt. Dolgozott sokat, fáradhatatlanul. Tanított, munkálkodott népe előrelátásán. Alapítója és elnöke volt a Ditrói Székely Társaságnak, mely évtizedeken keresztül szolgált a kultúra ügyét. Vezető szerepe volt a Borszéki Közbirtokosságnál, a magyar vármegye, törvényhatóság életében, a politikai életben.

Rengeteget köszönhet neki a ditrói róm. kath. egyház, — az új templom felépítése első sorban az ő érdeme.

Nem találunk oly teret, oly közérdeket, amely Gaal Miklósnak ne köszönhetne valamit.

Becsületes harcosunkat veszítettük el benne, ki típusa volt az ősi gyergyói székelynek, derűs kedélyű, okos, vasakaratu és rettenthetetlen, de meleg gyermekszívű, aranyos kedélyű öreg ur. Temetése 2-án délután lesz.

HIREK.

Kilencedik utójáték.

Színházban vagyunk. Látó, mondjuk, háromnegyed kettő.

A darabnak hálístennek vége. Megvigasztalódik a közönség, semmire olyan hosszú, hogy véget ne érne egyszer se. Ez is befejeződött, csakhogy elég sokára.

De óh, az oszlo közönség előtt tévedésből újra felmegy a függöny. A színpadra toppan egy kis jelentéktelenség. Hangos kiabálással próbálja magára vonni a figyelmet. Mert fontos az, amit ő mondani akar. Legalább is neki.

Nem hallgatnak rá — csakazértis! Lengrik a színpadról az ágybavágó nézők közé, s ott folytatja mondókáját, mit megkezdett.

Tűzbejön, szaval, kiabál. Borzalmas bombaszatok puffognak.

És néhányan a nézők közül felfigyelnek: mi ez?

A kis senki bönből, tombol, hangja végighullámzik a termen.

Amitől többek tévedésbe esnek, kételkedvén, hogy jól látnak-e s nem valami nagyobb méretű senkivel kerültenek össze.

Folytatódik a bizarr produkció. Ordít a szegény kicsi, ahogy a torkán kifer s vad vitustáncot kezd. Rá lép többeknek a tyukszemére, néhányat a szerencsétlen közelállók közül agyon is bokszol.

Vannak, akik megpróbálják megbékíteni: De ember, amit itt elkövetsz, ez nem művészet, nem látod, hogy kacagnak rajtad, mint paprikajancsin.

Nem lát ő, s nem hall, csak amit akar. Egy csomó goromba, üres sértést vág azoknak a fejéhez, akik erőszakkal becsukott szeméit felnyitni csipesszel akarják — fáj is neki az operáció — s rugdalózik, toporzékol tovább, mint aki megveszett.

Valaki figyelmezteti: — Hallja, nem kellene mégse kifogásolni azt az egyet, nem becsületbevágó az, ha valakinek hajdan harctéren fellátót ellőtték s most csak egy van neki, testi hibát észre se kell venni, mire bőszen felel és nem szellemesség nélkül:

— Hát, az ördögbe, a vízfejűség nem testi hiba! Mégis észrevevük rajtam és kicsufolának érte kegyetlenül.

A komédia direktora jelentéktelen vidékiektől értelmes szavakat is hallva, zavartan mosolyog s visszautasítja őket:

— Hagyják kérem, az ilyesmit nálunk nem ismerik, talán másutt tessék próbálkozni velük.

A Tömeg a dolgokon boszankodik, s unja már az egészet,

józanesszű székely emberek komolyan csóválják fejüket s mondják

— Netene, vajjon hol vala eddig ez az urforma, sze mi már századikszor halljuk, amiket kiabál s eddig mindörökön kacagánk a végén. boldog az, hanemegyebe,

kisebb nagyobb Gazemberek kezüket dörzsölve egymásra röhögnek meglegedetten:

— Nahát, milyen szerencsénk van! Nem is hittük volna soha, hogy így Szekerünkbe tudjuk fogni eztet a

Hátféjűt.

— Vallásos ünnepség Szárhegyen. A plébánia templomában aug. 15-én d. e. Főt. P. Kristó Modest házfőnök fényes papi segédlettel ünnepélyes szentmisét celebrált. Az ünnepi szentbeszédet Főtiszt. Petress Kálmán leányiskolai igazgató végezte. A lelkek legmélyére ható, hallgatóit mindvégig lebilincselő szép beszédével ékes bizonyosságát szolgáltatta annak, hogy kegyelmes Főpásztorunk a b. e. Görög Joachim halálával megüresedett igazgatói tanszéket az ő személyével a lehető legsikeresebben töltötte be.

— Gyergyószentmiklós előkelő vendégei. A múlt héten újra előkelő urak látogatásában volt részünk. Kedden a Gyilkostónál, szerdán Gyergyószentmiklóson tartózkodott Stelian Popescu igazságügyminiszter. A gyilkostói kiránduláson Dobreanu közjegyző vendége volt. Szerdán rövid látogatást tett a járásbírósnál, ahol meglegedését fejezte ki a tapasztaltak felett.

Ugyancsak szerdán Hugo Viktor Starrach inspector general administratív rándult ki Cotta Salamon főszolgabíró és dr. Benke Antal polgármester kíséretében.

— Halálozás. Madaras István banktisztviselő 7 hónapos kis fiugyermeke csütörtökön este elhunyt. Temetése szept. 1-én d. u. lesz.

— Eljegyzés. Dobreanu Floricát, dr. Dobreanu Mihail közjegyző szimpatikus leánykáját eljegyezte Iuliu Ilincea, kereskedelemügyi minisztériumi igazgató. Az összeillő párnak sok szerencsét kívánunk.

— A sepsiszentgyörgyi Székely Nemzeti Múzeum ötvenéves fennállásának ünnepét azzal óhajtja maradandó emléküvé tenni, hogy a Székelyföld monografikus feldolgozását készítteti el. Ebből a célból meghívta a kolozsvári Erdélyi Múzeum Egylet képviselőit, kik körülbelül tizenhatan minden kutatási ágat reprezentálnak. Az erdélyi tudósok Gyergyószentmiklóst és környékét is vizsgálataik tárgyává fogják tenni. Program szerint 12-én érkeznek hozzánk és 13-án a Gyilkostóhoz rándulnak ki. Ismét egy alkalom, hogy Gyergyó szépségeinek híre széles rétegekben terjedjen.

— Áthelyezés. Alexa Mănciulescu liceumi igazgatót a közoktatásügyminisztérium Vaslui-ba helyezte át fizika-kémia tanári minőségben. Távozása ismerőseink és barátaink körében osztatlan örömet vált ki.

— **Házasság.** Székely műkedvelőink egyik igen tehetséges tagját: Farkas Annuskát. Farkas I. tván gyergyószentmiklósi gazdálkodó kedves leányát, aug. 12-én vezette oltárhoz Lőrincz Domokos Budapestről. Az új házasság esküvőjük után Budapestre utaztak s mindazoknak, akiktől az idő rövidsége miatt személyes bucsut nem vehettek, ezúton mondanak Istenhozzádot.

— **Értesítés.** Az egészséges levegőjű Gyergyószentmiklóson, Gheorgheni jud. Ciuc, az Irgalmas Nővérek gondozása alatt álló „püspöki” leánynevelő intézet internátusába növendékek jelentkezhetnek 4—24 éves korig. Az intézetben van óvoda, elemi és három osztályú leánygimnázium. Továbbá 14—24 éves lányok részére román, német és francia nyelv-kurzus, gépirás festés, bőr-, selyem batikolás, relief, raffiafonás, kézimunkák tanulására külön tagozat és varrósiskola.

Többféle zenében oktatás. Az intézet a bennlakó növendékek testi nevelésére is kiváló gondot fordít. Tennisz, tánc, rúdliás, korcsolyázás, naponként kötelező séta. Tájékoztatót az intézet előjárósága küld.

— **Csendőrbrotalítás.** Csütörtökön történt, hogy Székula Zakariás autótulajdonos Szeredába ment egy utassal. Visszafelé jövet a karcfalvi csendőrök megállították az autóját és ötezer lejt követeltek tőle, mert állítólag gyorsan hajtott. Nem volt nála a kért összeg és ismerve a törvényt, azt felelte az csendőröknek, hogy amennyiben gyorsan hajtott, jelentsék fel a bíróságnál. A csendőrök erre bevitték az őrsre, ahol borzalmasan összeverték. További magyarázat felesleges.

— **Beiratások a zárdában.** Az intézet igazgatósága értesíti a t. szülőket, hogy az óvodában és az elemi iskolában szept. 1—10-ig, a leánygimnáziumban szept. 1—4-ig tartanak a beiratások. Kéri a t. szülőket, hogy gyermekeiket a pontos időben irassák be, mert az új, szigorú iskola-törvények értelmében az intézet nem fogadhatja el azokat, akik a határidőn túl jelentkeznek. Szegény, szorgalmas és jóviselő tanuló szegénységi bizonyítvánnyal felszerelt írásbeli kérvényeik alapján egész vagy fél tandíjmentességben részesülnek.

* **Hirdetés.** A gyergyóalfalvi róm. kath. polgáriskola igazgatósága közölni teszi, hogy az iskola háromosztályú gimnáziummá átalakulva szeptember hónapban megnyílik. Beiratkozások szept. 1-től 4-ig tartanak. Beiratkozáshoz szükséges okmányok: 1. Román nyelvű állami születési anyakönyvi kivonat, 2. újraoltási bizonyítvány és 3. az elemi iskola IV. osztályáról szóló iskolai bizonyítvány. Egyebekben felvilágosítást ad készséggel Joseni—Gyergyóalfalu, 1928. évi aug. 29. az Igazgatóság.

* **Két székely ember beszélgetéséből:** Hallod-e komám? Jártál-e a Tekerőpataki gőzmalomba most, mióta megindult? Nem?! Hát akkor ha örletni akarsz, magad is menj el oda, mert érdemes megnézni, hogy most a nyári szünet alatt mily ügyes átalakítást végeztek a malomberendezésen, hogy a liszt minőségét még javítsák, pedig eddig is kifogástalan lisztet csinált. Felszereltek egy nagy lisztkeverő csigát, ami a lisztet teljesen megkeverve adja le a zsákokba. A csigától üvegezett csövön jön le a liszt, az ember állandóan látja, mi megy bele a zsákjába, így a zsákba macska, megymás nem mehet belé. Pár nap múlva üzembe lesz helyezve a hűtőkészülék is, mely a hengereket, köveket stb. lehűti, így a liszt hidegen jön le, ami a minőséget ismét javítja. Ez a hűtőkészülék arra is jó lesz, hogy mikor meleg van, az örletőket lehűtse. Egy szóval ezen malom vezetősége minden kis időt felhasznál arra, hogy azt egy

teljesen modern malommá kiépítse. Ha örletni mégy, darálni valót is vihetsz, mert arra a célra egy külön kő van, legalább bizonyos, hogy a vámon kívül több nem hiányzik abból sem, mert a pontos mérlegelés most is éppen úgy megvan, mint eddig volt.

* **Puhafa hálószoza** fehér zománcozott, eladó. Blénesy asztalos Boeska utca 21.

* **Egy tehén,** elsőrangú tejelő és 900 kg. prima széna eladó. Grimm Benafa.

* **Sörfőző** Aggház-utca 6. szám alatt egy jó borpince kiadó. 3—3

* **Eladók** használt, de jókarban levő butorok. Megtekinthetők az örmény plebánián.

* **„DOLLÁR”** Biztosító Társaság néven előnyösen ismert biztosító intézet működik Tordán, amely a marosvásárhelyi vezérügynökség megalapításával kiterjesztette hatáskörét Csikmegye gyergyói részére is.

A marosvásárhelyi vezérügynökség vezetőjéül az általános közbecsülésben álló dr. Mán Elemér marosszentkirályi földbirtokost nyerte meg a társaság, akinek részvételével az erkölcsi és anyagi garancia újból erősödött.

A „DOLLÁR” Biztosító Társaság f. évi augusztus 6-án Pop Péter tordai lakosnak, augusztus 11-én Péter Albert és Mihály Jenő tordai lakosoknak fizetett ki 100—100 ezer lejt elhalálozott biztosítottjaik után, miről a napilapokban közölt közjegyzői okiratok tanuskodnak dr. Vasile Meşter tordai közjegyző aláírásával.

Saját érdekében biztosítsa családját, rokonait és ismerőseit a „DOLLÁR” Biztosító Társaságnál.

Biztosítások felvételére kizárólag igazolvánnyal ellátott ügynökeink jogosultak.

Publicaţiune.

Primaria Comunei Valea-Strâmbă aduce la cunoştinţă că în ziua de 5 Septembrie 1928. orele 5 după masă în locul Primăriei va vinde prin licitaţie publică taurii comunei mustribuie.

Primaria.

Hirdetmény.

Valea-Stâmbă községi előjárósága közölni teszi, hogy 1928. szept. 5-én délután 5 órakor a község házában nyilvános árverésen eladja a község ki-selejtezett bikáit.

Az előjáróság.

Ha bármily kivitelű **modern, jó és olcsó BUTORT** 52—10

akar, ne sajnálja a fáradságot és forduljon bizalommal **Ambrus István** műasztaloshoz (Valea-Strâmbă) Tekerőpatak. Időnkint kész hálósobák is kaphatók.

„DOLLÁR”
BIZTOSÍTÓ TÁRSASÁG
TURDA

P. Mihai Viteazul No. 33.

Felvesz kölcsönösségen alapuló biztosításokat halálesetre Lei 100.000 erejéig 18—79 éves korhatárig orvosi vizsgálat nélkül 1020 lej tagsági díj mellett (100 lej hozzájárulás, 1400 tagból álló csoport). Mielőtt biztosítást kötne, érdeklődjön társaságunk erkölcsi és anyagi garanciájáról.

„Gheorgheni főügynökség”
Str. Primăria 3. (Özv. Puskás Bálintné házában.)

Képviselők
Gyergyó összes községeiben.

ÜZLETNYITÁS.

A n. é. közönség szives tudomására hozom, hogy a Főtéren, Bogdán István ur házában

„KORZÓ”

elnevezés alatt, egy teljesen újonnan berendezett, a mai kor legkényesebb igényeinek is megfelelő

illatszer,

disz-műaru és női kézimunka üzletet

nyitok. Állandóan raktáron tartok kelim, gobelin és varrott smyrnaszőnyegmintákat és anyagokat. Himzőpamutokat, selymeket és cénákat, valamint mindenféle kész himzett és varrott színes és fehér munkákat.

Mérsékelt árak.

Dus választék.

Vidéki megbízásokat is elintézek.

Szives pártfogást kér:

Póznér Irén.

Garantált malomkövek, sírkövek és márványsírkövek állandó raktáron kaphatók

Barabás Gergely
kőfaragónál

Szárhegyen (Lázarea, jud. Ciuc.)

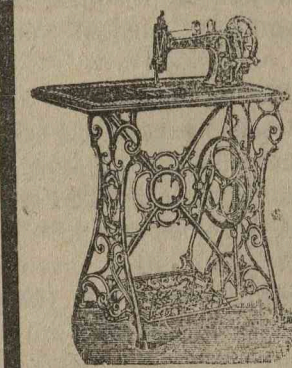
Vállalok bármilyen épület és kriptaépítéseket a legegyszerűbbtől a lediszesebb kivitelenben, teljesen fagyálló anyagból.

Szives megkeresésre árajánlattal, tervezéssel készséggel szolgálok. 52—1

2 szoba, konyha
mellékhelyiségekkel
szeptember 15-től
kiadó 3—2

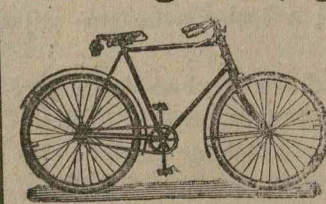
Szárhegyi-ut 9. sz. alatt.

Aragonit disztárgyak
Sándory könyvkereskedésben.



Varrógépek
kerékpárok
gramofonok
és lemezek

legolcsóbban
BOCSKOR MARGIT & Co.
Gheorgheni, jud. Ciuc.



52—19